

AU

retrospektivt

Af Palle Lykke
AU Universitetshistorie

Marselisborg Studentergaards køkken i efteråret 1941. Fv. stud.mag. Bodil Rabbe, stud.med.erne Edith Stenderup, Bente Egmosse Hansen og Agnete H. Møller samt stud.mag. Inger Tonnesen. Pressefoto i AU Universitetshistories samling.

Kilder

S. Busck: »Kollegieliv 1967-71«, *Universitetskollegierne i Århus* (1985), s. 136-152, citat s. 150; H. Lehmann: *Leopardspor. Kollegierne i Universitetsparken i Aarhus 1935-2010* (2010); E. Lous: »Huse som kvinder byggede«, H. Rimmén Nielsen & E. Lous (red.): *Kvinder undervejs. Dansk Kvindesamfund i Århus 1886-1986* (1986); P. Lykke: »Marselisborg Studentergaard«, *Århus-årbog 1992*, s. 92-99; J. Mørup: »Om at være pige på et kollegium«, *Universitetskollegierne i Århus* (1985), s. 74-82, citat s. 74.

På kvindekollegium

I sensommeren 1941 – mens Danmark på andet år var besat af tyske tropper, og kommunistloven blev vedtaget – omdannedes Marselisborg Studentergaard til Aarhus Universitets første kvindekollegium. Stedet havde siden universitetsstarten i 1928 fungeret som kollegium for 27 udenbys mandlige studerende.

Når Marselisborg Studentergaard nu blev kvindekollegium, skyldtes det, at der efterhånden var blevet opført tre kollegiebygninger i Universitetsparken, mens en fjerde var på vej. Disse havde ligesom Studentergaarden været forbeholdt mænd, men kollegiebestyrelsen fandt, at såfremt også kvindelige studerende skulle have mulighed for at bo på kollegium og ikke være henvist til private loftsværelser, så var Studentergaarden på Marselis Tværvej en oplagt mulighed. At blande kønnene kom slet ikke på tale.

I første omgang protesterede kvinderne mod planerne; de opfattede det at bo så langt væk fra universitetet som både en forvisning og en uretfærdighed, når de mandlige studerende kunne flytte ind i tidssvarende kollegier i Universitetsparken.

Der blev lyttet til protesterne: Det havde således været planen, at Marselisborg Studentergaard fortsat skulle have haft køkkenpersonale til at tilberede dagens måltider, men kvinderne foretrak selv at lave mad, og det fik de lov til. Der blev nemlig afsat et beløb, som tillod både installation af nyt varmeanlæg i huset og ombygning af køkkenet, så det blev brugbart for beboerne. Herefter forstummede kritikken.

I kølvandet på Royal Air Force-luftangrebet 31. oktober 1944, der havde tilintetgjort Gestapos hovedkvarter i Kollegium 4 og 5, beslaglagde tyskerne Marselisborg Studentergaard, og beboerne samt den mandlige efor blev derpå anbragt i et midlertidigt kvindekollegium i ejendommen Vester Allé 7, hvor kriminalpolitiet havde haft kontorer frem til deportationen af det danske politi få uger forinden.

Efter krigen fungerede bygningen på Marselis Tværvej igen som kollegium, men blev i 1946 solgt til det danske forsvar. Tanken var, at salgssummen skulle udgøre en del af, hvad det ville koste at opføre et nyt kvindekollegium i Universitetsparken. Helt sådan kom det nu ikke til at gå i første omgang, idet Dansk Kvindesamfund meldte sig med ønsket om at skaffe værelser til de halvårs-kursister (alle kvindelige), der fulgte Specialkursus i Husholdning ved Aarhus Universitet (det såkaldte »frikadellefakultet«), som var blevet etableret i 1945. Dansk Kvindesamfund forestod på den baggrund en indsamling, der gjorde det muligt at opføre Kollegium 7 (»Kvindekollegium 1«), hvor to tredjedele af værelserne var forbeholdt disse kursister, mens sidste tredjedel kunne tildeles ordinære kvindelige studerende.

Indtil dette kollegium stod klar, måtte der improviseres. Kollegiebestyrelsens formand luftede på et møde i Universitets-Samvirket den tanke, at der kunne oprettes midlertidige sovesale i den gamle hovedbygning (nuværende bygning 1340), men forudså dog selv, »at en saadan Plan vil møde Modstand, dels fra Institutterne, dels fra de unge Damer,« og man besluttede derfor af nød at anbringe dem i Kollegium 4, som var blevet genopført efter luftangrebet.

Cand.jur. Jytte Mørup:

»Den 7. februar 1947 flyttede jeg ind på kollegium 4, værelse 148. Dengang var det endnu ret nyt med piger på kollegierne. Værelset lå i »kælderen«, som vi kaldte det, d.v.s. i stueetagen, hvor der kun var to værelser. 1. sal beboedes af drenge. 2. sal af halvt piger halvt drenge, 3. sal af piger. Ingen af de øvrige kollegier havde piger boende på det tidspunkt (...). Det første der skete, da jeg flyttede ind var, at drengen, der boede i værelset over for mig, fluks blev skiftet ud med en pige. Endnu dengang var det en utænkelig og usædelig tanke, at to unge af vidt forskjelligt køn skulle kunne bo alene på en gang lige over for hinanden.«

Kollegiebestyrelsen fandt dog stadig en kønsblanding under samme tag – for slet ikke at tale om samme etage – uholdbar i sædelig henseende og kunne derfor ånde nogenlunde lettet op, da Kollegium 7 stod klar til indflytning i 1950. I 1967 besluttedes det, at mandlige studerende også kunne bo på stedet.

Det var en følge af 1960'ernes oprør, som også prægede kollegielivet, at kvindelige og mandlige studerende kom til at bo på samme gang i parkkollegierne.

Lektor Steen Busck:

»På køkkenmødet 7/2 69 fik drengene på II³ for første gang forelagt planerne om piger på gangen. Gangældste udtalte, at han havde befundet sig aldeles udmærket uden fastboende kvinder, men da han selv snart skulle ud, ville han overlade beslutningen til indflytterne. Afstemningen viste 2 for og 4 imod, resten undlod (...). Drengenes overvejelser gjorde hverken fra eller til. I september 1970 rykkede de første to piger ind på II³.«

Samtidig bortfaldt reglen om, at der ikke måtte være gæster på værelserne efter et vist tidspunkt på aftenen – en regel, hvis overholdelse nidkære portnere ellers havde gjort meget for at sikre gennem fire årtier.